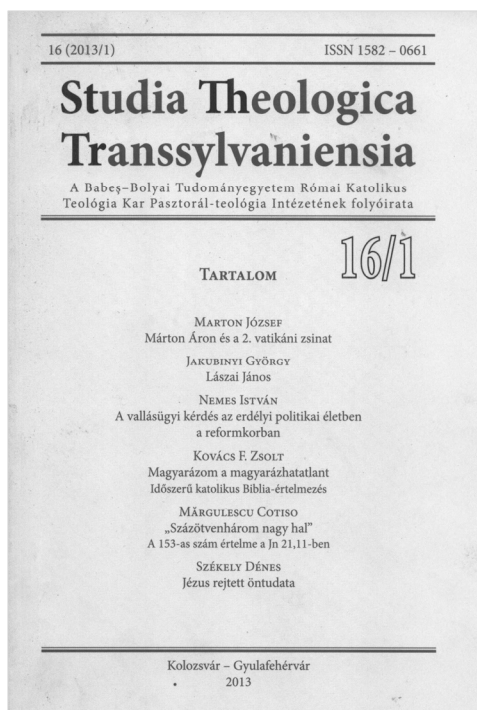

Recensio

Studia Theologica Transsylvaniensia, 16 (2013/1).

A Babeş–Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológiai Kar Pasztorál-teológia Intézetének folyóirata, ISSN 1582–0661, 144 old.

Erdély két szellemi fellegvára szerepel a *Studia Theologica Transsylvaniensia* szakfolyóirat megjelenési helyeként: Kolozsvár és Gyulafehérvár. Mindkettő jeles magyar teológiai központ. A teológiai tudományt művelő és terjesztő folyóirat jelen száma hat tanulmányt közöl eltérő szakterületekről, s ezek közé – sajátos módon – egy-egy rövid kiadványismertetőt iktat be az üres oldalak, valamint az úgynevezett kimenetoldalak fehér mezejére, de még a hátsó borítóra is. Ez nem jelenti azt, hogy a szerkesztők nem

gondoltak a *Szemle* rovatra, ugyanis e számban ilyen jellegű írást is találunk: Tóth Krisztina szemlézi Adriana Valerio *Madri del Concilio. Ventitré donne al Vaticano II.* (Carocci Editore, Róma 2012) című munkáját. Az itt ismertetett kötet a következő kérdésekre keresi a választ: kik voltak az illető zsinaton részt vevő nők, és miképpen járultak hozzá a zsinat munkálataihoz, dokumentumaihoz?

E bevezető sorok után tekintsük át a lapban közölt értékes tanulmányokat.

Marton József (Kolozsvár): *Márton Áron és a 2. vatikáni zsinat.* A 20. sz. katolikus koncíliuma ötvenedik évfordulójának szentelt írás azt idézi fel, hogy a súlyos üldöztetést szenvedett erdélyi katolikus püspök, Márton Áron miképpen viszonyult a zsinathoz és ennek határozataihoz. A szerző ezt állapítja meg tanulmányában: a hitvalló főpásztor a „zsinat embere” volt, és sok területen vette át és alkalmazta a 2. Vaticanum tanításait, így például a papnevelés, a lelkészto-vábbképzés és a liturgia terén, bár az anyanyelven folyó liturgia bevezetésével rég megelőzte a történelmi fontosságú zsinati végzéseket. Közben gondja volt arra is, hogy óvó szándékkal tartsa vissza papságát az általa át nem gondoltnak látott újításoktól. 1971-ben VI. Pál pápa ilyen értelmű

levelét tolmácsolja egyházmegyéjének hivatalosai felé. Maga a püspök nem vett részt a zsinaton, bár a román állam nagylelkűen hozzájárult kiutazásához. Ő azonban nem kívánt élni ezzel a nagy lehetőséggel, és pedig azért, mert így kívánta kifejezni tiltakozását az állami főhatalom kétarcú viselkedése ellen.

Jakubinyi György (Gyulafehérvár): *Lászlai János*. Az írás a reneszánsz korában élt kanonok és főesperes, apostoli gyóntató és költő, Lászlai János (1448–1523) rövid életrajzát vázolja fel. A mozgalmas életű egyházi szolga nevét elsősorban az erdélyi művészettörténet tartja számon, miután személyéhez kötődik az Árpád-kori alapítású gyulafehérvári főszékesegyház északi oldalhajójához toldott kápolna építtetése, amely Lászlai-kápolna néven ismeretes. Mivel Lászlai Rómában végezte be életét egy pestisjárvány idején, itt helyezték el végső nyugalomra. Neki tulajdonítják a sírkövén álló felirat szerzőségét. A sírvers zárómondata szállóigévé vált az örök városban: *Roma est omnium patria fuitque* („Róma volt és marad mindnyájunk hazája” – Jászay Magda fordításában).

Nemes István: *A vallásügyi kérdés az erdélyi politikai életben a reformkorban* című tanulmánya alapos dokumentálódás nyomán tárja fel az Erdélyben kibontakozó egyházpolitikai szándékokat és megvalósításokat. A szerző írásának alapvetése a 18. század történéseinek ismertetésében valósul meg a „katolikus restauráció” diadalmenetének felvázolásával. (Igaz, közben hangot ad ama meggyőződésének, hogy a betérések mozgatórugója csak ritka eset-

ben volt a jobb vallás felőli meggyőződés.) Az adott politikai közegben a reformkorbeli erdélyi rendek – elsősorban Wesselényi Miklós báró befolyására – inkább önállóságukért küzdöttek, és kevesebbet foglalkoztak vallási kérdésekkel. Csakhogy az egyes egyházak sérelmei igen megosztották a közösségeket, még a diéta sorait is. Különösképpen a Mária Terézia idejében kiküldött *Catholica Commissio*, valamint a mindenkori gyulafehérvári főpap kormányiszéki jelenléte volt a botránykő. Emellett – s ez az új idők előszelének hatása is volt – a rendek egyre inkább a konzervatív versus liberális és a liberális versus hazafias törésvonalak mentén álltak csatasorba. Ennek pedig az volt a következménye, hogy Erdélyben a hazafiság és az evangélium szempontjából mérlegelték az egyházi ügyek szabályozására kidolgozott és alkalmazott törvényeket.

Kovács F. Zsolt (Nagyvárad): *Magyarázom a magyarázhatatlant. Időszzerű katolikus Biblia-értelmezés*. A tudománynak elkötelezett szerző a következő kérdésből kiindulva fejti ki nézeteit: szükséges-e a Szentírást olvasó közember számára „szakszerű magyarázatot fűzni” a bibliai igékhez? A feltett kérdésre adott válaszában feltárja, hogy ő a 2. vatikáni zsinat hatására kibontakozó bibliai hermeneutikát követi, és ezt tartja ajánlatosnak. Emellett azt állapítja meg, hogy ezen a téren szembe kell nézni a lemaradással, amely a római katolikus egyház hosszúra nyúlt tartózkodása miatt áll elő. Azonban szinte önérzetesen ír erről is: miután felismerték, hogy a valódi szolgálathoz hozzátartozik az

Írások közérthetővé tétele is, az utóbbi fél évszázadban olyan elmélyült műhelymunka bontakozott ki, amely sokat javított a korábbi helyzeten. Ismerteti az egyház iránti hűség szempontját figyelembe vevő írásma-gyarázati elveket, végigpásztázza az exegeták és bibliatudósok társadalmát, majd megnevezi e szakterület néhány ökümenikus munkaközösségét.

Mărgulescu Cotiso (Kolozsvár), aki 2013 szeptemberében szerzett doktori címet *A Szentlélek és az Intézmény a korai Egyházban. Jn 21 a jánosi közösségek történeti kontextusában* tézisével, olyan tanulmánnyal jelentkezik, amely doktori dolgozatának témaköréhez kapcsolódik: „*Százötvenhárom nagy hal*” – *a 153-as szám értelme Jn 21,11-ben*. Ez a tanulmány pedig valódi íráskutatásról tanúskodik, éspedig abban a szellemenben, amelyről az előző cikk szerzője, Kovács F. Zsolt beszélt. Mărgulescu Cotiso a Jézus Krisztus feltámadása után történt csodálatos halfogás értelmezését tekinti át az egyházatyáktól napjainkig. A rejtélyes szám megfejtését az eltérő számértékek is nehezítik. Ezeknek legátfogóbb táblázatát J. Werlitz *Warum gerade 153 Fische? (Miért éppen 153 hal?)* című munkájából veszi át. Ahány szerző, annyi képlet, vagy akár egész képlethalmaz, úgyhogy a számszimbolika útvesztői miatt elő-

nyösebb az, ha a csodatörténet jelképes értelmét keressük és emeljük ki: az eredménytelen halfogás a Jézus Krisztust nélkülöző missziót ábrázolja, viszont az ő jelenléte kezességet jelent a gazdag emberhalászathoz.

Székely Dénes a gyulafehérvári Hittudományi Főiskola és Papnevelő Intézet tanára a *Jézus rejtett öntudata* című tanulmánnyal jelentkezik ebben a folyóirat-számban. Volt-e Jézusnak Messiás-öntudata? A szerző egészen bizonyosnak tartja, hogy a Názáreti Jézus Isten Fiának tartotta és vallotta magát, viszont került a Messiás cím használatát. A keresztnak ácsolt bitófájára erősített háromnyelvű felirat mintegy jelzi halálos ítéletének indoklását, ugyanis szövege szerint a kivégzett felkent, azaz Messiás. Abban a korban a zsidóság számos elvárást fűzött ehhez az attribútumhoz. Jézus az ő tanításában „maga Isten uralma, igéje és szeretete *in persona*”. Ezzel a tétellel a tanulmány szerzője J. Gnilká és J. Ratzinger megállapításaira támaszkodik, és leszögezi, hogy Jézus élete és halála merőben más természetű volt, mint az a képzetegyüttes, amelyre az 1. század messiáshívő zsidóságának várakozása irányult.

Balogh Béla